

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р инж. Георги Евгениев Чернев, Химикотехнологичен и металургичен университет, София, избран в състава на Научно жури със Заповед № I-108/31.07.2024г. на Директора на Институт по Микробиология „Стефан Ангелов“ - БАН, върху дисертационен труд на тема „Нови фотосенсибилизатори и въглеродни композити, като агенти с антимикробно действие” с автор Мариета Димитрова Белчева за придобиване на образователната и научната степен „доктор“ в област на висше образование: 4. Природни науки, научна специалност 4.3. „Микробиология“ с научни ръководители проф. д-р Людмила Кабаиванова и проф. д-р Бойко Цинцарски.

Като член на научното жури, съм получил всички необходими документи за разкриване процедура за защита на дисертационния труд от докторантката Мариета Димитрова Белчева според ЗРАСРБ и правилника за неговото приложение.

1. Общо представяне на процедурата и дисертанта

Мариета Димитрова Белчева е завършва висшето си образование през 2001 г. в Медицински Университет гр. София с квалификация - Магистър по медицина, както и в СУ „Св. Климент Охридски“ с квалификация „Магистър по химия и физика“. През 2023 г. се зачислява като свободен докторант в Института по Микробиология „Стефан Ангелов“.

2. Актуалност на тематиката

Тематиката на дисертационния труд е свързана с изследвания върху нови терапевтични средства, методи и техники с механизъм на действие, различен от този на широко прилаганите антибиотици и химиотерапевтици, които придобиват все по-голямо значение, поради темповете на нарастване на лекарствената резистентност. През последните години, наличните методи на обработка с цел бактериална редукция в пародонтологията и кардиологията стават все по-ефикасни. За да се оптимизира още борбата с бактериални инфекции в устната кухина и тяхната профилактиката и за да се получи по-добра бактериална редукция и същевременно да се минимизират негативните последици на използваните днес методи, се проучва ефектът на фотодинамичното инактивиране на нови металосъдържащи фталоцианинови фотосенсибилизатори срещу едни от най-често срещаните микроорганизми. Това е и основата за мотивацията на

докторантката и нейните ръководители за избор на темата, нейната актуалност и практическо значение.

Съдържанието на дисертационния труд напълно покрива обявената номенклатурна специалност по професионално направление 4.3 Биологични науки, научна специалност “Микробиология” за присъждане на ОНС “доктор”.

3. Познаване на проблема

Дисертационният труд е конструиран в традиционна форма включваща увод, литературна справка, цел и задачи, материали, методи, резултати и обсъждане, изводи и приноси. Написан е на 148 машинописни страници включва 4 таблици и 56 фигури. Литературният обзор е въз основа на 304 публикации, кореспондиращи с поставените задачи. Подробно са разгледани всички аспекти на проблема, като са включени изследвания от последните години, но без да се пренебрегва историческата справка.

4. Методика на изследването, характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

За целите на разработката в предоставеният дисертационен труд, според литературния обзор са подбрани значими за здравето и подходящи за темата на проучването микроорганизми. Експериментите са направени на основата на подбор на различни колекции на клетъчни култури от България и чужбина. В процеса на работа са подбрани и представляващи интерес клинични изолати. За опитите с метал-съдържащи фталоцианинови фотосенсибилизатори са проведени и *in vitro* модели на биофилми. Дисертационния труд е написана с добър научен стил, с точно използване на терминологията което показва, че докторантката познава професионално материята. Литературният обзор е структуриран правилно с пряко отношение към целта на дисертацията и поставените задачи. В обзора на дисертационния труд са представени: микробиологични характеристики на клинично значими микроорганизми; клинични изяви на избрани патогени; съществуващите проблеми при приложението на антимикробни средства за лечение на инфекции или унищожаване на организми; същността на метода на фотодинамична терапия, както и детайлно са описани основните видове активирани въглеродни композити, методите им на въздействие и приложение в практиката. Целта на дисертационния труд е формулирана точно и ясно като включва изпитване на антимикробното действие на ново синтезирани, съдържащи метали фталоцианинови фотосенсибилизатори и въглеродни композити, с оглед приложението им съответно като алтернатива в борбата с инфекции в лицево-челюстната област и като антибактериални агенти при пречистване на въздух. За постигането на целта са формулирани 2 основни задачи, всяка от които включва по четири подзадачи, които дават завършеност на поставената цел. Основните резултати са представени съгласно поставените задачи и избраните методични подходи и по своята същност са една задълбочена характеристика на потенциала на антимикробното действие на ново синтезирани, съдържащи метали фталоцианинови фотосенсибилизатори и въглеродни композити.

Основните приноси на дисертационния могат да бъдат формулирани по следния начин:
- Синтезирани са нови въглеродни композити по нова екологична технология от отпадъчни продукти като прекурсори;

- Доказано е повишаването на качествата на метало-съдържащите въглеродни композитите и разширяване на техните приложения като антибактериални компоненти, чрез обединяване на свойствата на металите и активния въглен;
- Получените резултати при опитите *in vitro*, могат да послужат за изготвянето на протокол за по-нататъшни опити *in vivo*.
- Доказано е че използването на фотосенсибилизатори и новосинтезирани активирани въглеродни композити е нов подход за намаляването на прекомерната употреба на антибиотици в унисон със съвременната тенденция за преодоляване на антибиотичната резистентност.

5. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Получените данни в резултат на разработване на дисертационния труд са представени в 3 научни публикации, като са представени на 5 научни форума. Статиите са отпечатани в списания *Diamond & Related Materials* с квантил Q2; *Proceedings of the SPIE* с SJR 0,24 и *Проблеми на денталната медицина*. На публикацията в *Proceedings of the SPIE* е забелязан един цитат. Докладите са представени на 2 международни и 3 национални форума. Това ми дава основание да считам, че резултатите на докторантката Мариета Белчева са станали достояние на нашата и международната научна общност. В по голямата част от представените публикации и участия в научни форуми докторантката е на първо място, което е доказателство за личният ѝ принос при разработването на дисертационния труд.

6. Заключение

В заключение считам, че докторантката е изпълнила изискванията на ЗРАСРБ, като и тези в Правилника към него на Института по Микробиология, БАН за придобиване на образователната и научна степен "доктор". Материалът, който представя докторантката Мариета Белчева е дисертабилен, темата е актуална и предлага съвременен ниво на важен за теорията и практиката въпрос. Проведените експерименти са поставени методично правилно, получените резултати са достоверни и са солидна база за следващи научни и приложни разработки. Извършена е огромна експериментална работа, като поставеният проблем е многостранно и детайлно проучен на съвременен ниво, направени са съществени приноси. Въз основа на направеното становище и на доказаното израстване на докторантката, предлагам на уважаемите членове на научното жури, да присъдят на Мариета Белчева образователната и научна степен "доктор" по научно направление 4.3 Биологични науки (Микробиология).

20.09.2024. г.

Изготвил становището:

/доц. д-р инж. Георги Чернев/